

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi A.W.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn.
akt I ACa [...]

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 3 października 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn. akt I ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje A.W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 4 stycznia 2019 r. do 8 lipca 2024 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz A.W. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz A.W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.**

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

[sk]

UZASADNIENIE

I.

I.1. Skargą z 25 czerwca 2024 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, A.W. , zastępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu o sygn. akt I ACa [...] prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi. doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Łodzi do podjęcia odpowiednich czynności w sprawie w wyznaczonym terminie;
3. przyznanie Skarżącej kwoty 2 000 zł od Skarbu Państwa,
4. zasądzenie na rzecz Skarżącej zwrotu kosztów postępowania, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

I.2. W uzasadnieniu skargi Skarżąca wskazała, że przed Sądem Okręgowym w P. pod sygn. akt I C [...] toczyło się postępowanie z powództwa Skarżącej przeciwko P. S.A. z siedzibą w W.. Postanowieniem z 20 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowił sprawdzić z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia i ustalić je na kwotę 174 000 zł. Od wydania rzeczzonego postanowienia Sąd Apelacyjny w Łodzi. nie podjął żadnych dalszych czynności w sprawie, w szczególności przez kolejne 18 miesięcy nie wyznaczył rozprawy. Zdaniem Skarżącej w sprawie doszło do rażącego naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki – sprawa której dotyczy skarga nie jest skomplikowana pod względem prawnym i faktycznym, a postępowanie trwa dłużej, niż jest to konieczne.

I.3. Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi w odpowiedzi na skargę z 5 sierpnia 2024 r. zgłosił udział w sprawie oraz wniosł o oddalenie skargi, ze względu na jej bezzasadność.

II.

II. 1. Pismem z 3 stycznia 2019 r. (data wpływu do Sądu Okręgowego w P. 4 stycznia 2019 r.) wniosła do Sądu Okręgowego w P. pozew o zapłatę przeciwko P. S.A. z siedzibą w W..

II.2. Wyrokiem z 4 maja 2022 r., uzupełnionym postanowieniem z 11 maja 2022 r. Sąd ten oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

II.3. 8 czerwca 2022 r. Skarżąca złożyła apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości.

II.4. Apelacja Skarżącej wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 5 sierpnia 2022 r. 8 sierpnia 2022 r. sprawie przydzielono sędziego referenta.

II.5. Zarządzeniem Przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 10 sierpnia 2022 r. Skarżąca została wezwana do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez dokładne oznaczenie zakresu żądanej zmiany zaskarżonego wyroku. Braki formalne zostały uzupełnione pismem z 24 sierpnia 2022 r.

II.6. Zarządzeniem z 31 sierpnia 2022 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 31 sierpnia 2022 r.

II.7. Na posiedzeniu niejawnym Sąd Apelacyjny w Łodzi wydał postanowienie, w którym odrzucił apelację wskazując w uzasadnieniu, że braki formalne nie zostały uzupełnione w sposób należyty.

II.8. 21 września 2022 r. Skarżąca wniosła o sporządzenie uzasadnienia ww. postanowienia, które zostało doręczone jej pełnomocnikowi 6 września 2022 r.

II. 9. 13 września 2022 r. Skarżąca wniosła zażalenie na postanowienie z 31 sierpnia 2022 r. Zarządzeniem z 21 września 2022 r. zażalenie zostało wpisane do repertorium ACz. Następnie na podstawie zarządzenia z 26 września 2022 r. pełnomocnik Skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych zażalenia poprzez wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia. Tego samego dnia zarządzono przedstawienie akt sprawy sędziemu sprawozdawcy po uzupełnieniu braków formalnych zażalenia, celem rozważenia możliwości zastosowania art. 395 § 2 k.p.c.

II.10. Pismem wniesionym 27 września 2022 r. Skarżąca uzupełniła braki formalne zażalenia. Odpis zażalenia wraz z pismem uzupełniającym braki formalne został doręczony stronie przeciwnej na podstawie zarządzenia z 27 października 2022 r. Tego samego dnia sprawę skierowano do Systemu Losowego Przydzielania Spraw. 28 września 2022 r. wylosowano sędziego referenta do rozpoznania zażalenia. 7 listopada 2022 r. do Sądu wpłynęła odpowiedź na zażalenie.

II.11. Postanowieniem z 10 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi uchylił postanowienie z 31 sierpnia 2022 r.

II.12. Zarządzeniem z 24 listopada 2022 r. sędzia referent zarządził zwrot pisma Skarżącej datowanego na 24 sierpnia 2022 r. zawierającego uzupełnienie braków formalnych apelacji, z uwagi na niedołączenie jego odpisów. Skarżąca uzupełniła powyższe braki pismem wniesionym do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 5 grudnia 2022 r. Zarządzeniem z 20 grudnia 2022 r. zarządzono przyjęcie pisma zawierającego uzupełnienie braków formalnych apelacji i skierowano sprawę na posiedzenie niejawne celem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

II.13. Postanowieniem z 20 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi sprawdził z urzędu wartość przedmiotu zaskarżenia apelacji i ustalił ją na kwotę 174 000 zł. W zarządzeniu ustalono opłatę od apelacji na kwotę 8 700 zł stwierdzając jednocześnie, że Skarżąca jest zwolniona w całości od ponoszenia kosztów

sądowych. Zarządzono również doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej. 9 stycznia 2023 r. do sądu wpłynęła odpowiedź na apelację.

II.14. Pismem, które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Łodzi 4 lipca 2024 r. A.W. wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnione zwłoki w postępowaniu przed Sadem Apelacyjnym w Łodzi o sygn. akt V ACa [...]

II. 15. Wyrokiem z 8 lipca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację Skarżącej i orzekł o kosztach procesu.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

III. 2. W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony,

która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

III. 3. W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecnictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

III. 4. W sprawie, której dotyczy rozpoznawana skarga, apelacja wpłynęła do sądu odwoławczego 5 sierpnia 2022 r., odpis apelacji został doręczony stronie przeciwnej na zarządzenie z 20 grudnia 2022 r., a odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 9 stycznia 2023 r. Tym samym należy stwierdzić, że Sąd podejmował w sprawie czynności konieczne do nadania jej biegu, niemniej pogłębiona analiza kolejnych czynności podejmowanych przez Sąd prowadzi do wniosku, że nie zawsze były one adekwatne, zaś uchylenie powstałych nieprawidłowości niepotrzebnie wydłużyło czas trwania postępowania. W szczególności zwraca uwagę fakt, że Sąd Apelacyjny w Łodzi wezwał Skarżącą do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez dokładne oznaczenie żądanej zmiany zaskarżonego wyroku. Skarżąca uzupełniła te braki pismem z 24 sierpnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi uznając jednak, że główny wniosek apelacji nie został należycie doprecyzowany, 31 sierpnia 2022 r. wydał postanowienie w którym odrzucił apelację Skarżącej. W świetle kolejnych czynności podjętych przez Sąd należy uznać, że taka decyzja nie była uzasadniona stanem sprawy -

postanowieniem z 10 lipca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi uchylił postanowienie z 31 sierpnia 2022 r. Dodatkowo, treść kolejnej czynności podjętej przez Sąd Apelacyjny po przeprowadzeniu postępowania zażaleniowego wskazuje na to, że zasadniczo przed ewentualnym wydaniem orzeczenia w przedmiocie odrzucenia apelacji, konieczne było zwrócenie Skarżącej pisma z 24 sierpnia 2022 r. jako obarczonego brakami formalnymi. Zarządzenie w tym przedmiocie zostało wydane 24 listopada 2022 r., a braki pisma uzupełnione przez Skarżącą 5 grudnia 2022 r. W konsekwencji dopiero 20 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi ustalił, że wszelkie braki formalne apelacji zostały należycie uzupełnione i nadał sprawie dalszy bieg. Tym samym stwierdzić należy, że sam etap kontroli formalnej apelacji trwał przeszło 5 miesięcy, co nie miałoby miejsca gdyby Sąd podejmował prawidłowe czynności w sprawie.

Dalej wskazać trzeba, że po wpływie do akt sprawy odpowiedzi na apelację strony przeciwnej, co miało miejsce 9 stycznia 2023 r., Sąd dysponował już materiałem dowodowym niezbędnym do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Tymczasem do rozpoznania sprawy Sąd został zaktywizowany dopiero poprzez wniesienie skargi na przewlekłość postępowania, i dopiero po wpływie tej skargi wydał wyrok w sprawie.

Całokształt przywołanych przez Sąd Najwyższy okoliczności prowadzi do wniosku, że doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy w przedstawionym wyżej znaczeniu. Sprawa, której dotyczy skarga na przewlekłość nie była zawiła faktycznie i prawnie, a zachowanie Skarżącej w nie przyczyniło się do przedłużenia postępowania. Tymczasem postępowanie w II instancji toczyło się niemal 2 lata.

III.5. W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

Nie stanowiło usprawiedliwienia dla takiego stanu rzeczy argumentacja Prezesa Sadu Apelacyjnego w Łodzi Według utrwalonego orzecznictwa znaczny

wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

III.6. Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swoistą rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a oprócz tego ma charakter sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Ustalając wysokość kwoty zasądzonej na rzecz Skarżącej Sąd Najwyższy miał na względzie brzmienie art. 321 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. Na mocy przywołanych przepisów Sąd Najwyższy nie był władny przyznać Skarżącej kwoty wyższej aniżeli przez nią żądana.

III.7. Z nadesłanych akt sprawy Sądu Apelacyjnego w Łodzi wynika, że postępowanie przed tym Sądem zostało już prawomocnie zakończone. Nie jest zatem konieczne uwzględnienie wniosku Skarżącego o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania.

III.8. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. należało zwrócić opłatę od skargi. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz Skarżącej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

III.9. W świetle powyższego Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Oktawian Nawrot Adam Redzik Tomasz Przesławski

sk